

NEHİRDEKİ AV SAHNESİ

Helene MONNERET

Ancak bir buçuk santimetre boyunda; fakat oldukça büyük balıkları avlayabilme yeteneğiyle korkunç bir et yiyici. İşte fotoğraflarla, doğanın benzersiz sualtı avcılarının biri olan Dolomedes'in başarıları.

Doğanın bu usta avcısı, zengin ve bol bitkileri, su bitkilerini ve uzun otları sever. Tercihen güneş ışığının bol olduğu göl, gölcük ve nehir kıyılarını seçer, yeterli su berrak, akıntı yavaş olsun. Bu çok kibar bayan, Pizanridae ailesinden, kahverengi renkli, yaklaşık bir buçuk santimetre boyunda, bir yandan ince bir zevkle dekore edilmiş, öte yandan açık, uzun çizgilerle bezenmiş, "Dolomedes" adlı bir örümcektir. Bununla beraber kibarlığı, O'nu eşsiz sualtı avcılarının biri haline getiren yırtıcılığı ile karşılaştırılabilir.

Avrupa'da çok bulunan, Asya ve Yeni Kaledonya'da da görülen Dolomedesler göçebe olup, kendilerine özgü bir barınak kurmazlar. Kışın, genel olarak biriktirdikleri besinlerle yaşarlar, sonra güzel günler gelir gelmez, her zaman su kenarlarında seçtikleri av alanlarını araştırmaya çıkarlar. Oralarından da asla uzaklaşmazlar. Bundan sonra hazırlıklar başlar.

Fakat her şeyden önce güvenlik gereklidir. Ustaça örülmüş birkaç ipek iplik, rahatsız edilmesini önleyerek, düşmanları saf dışı bırakmaya ve beklenmeyen tehlikelerden kurtarmaya yarayacaktır. Dekor kurulduktan sonra titiz bir tuvalet başlar. Örümcek, uzun ayaklarındaki kılları, vücudunun her parçasında taşıdığı tükürükle nemlendirerek kayganlaştırır. Böyle bir temizlik "psikolojik hazırlık" tan çok, iyi bir avın gerçekleşmesi için kaçınılmazdır. Aslında sekiz gözü olmasına rağmen, Dolomedes pek iyi görmez. Öyleyse bu uygunsuzluğu gidermek, titreşimleri ya da yakalanacak avın suda yaptığı dalganmaları algılamak için ön ayaklarını ve dokunmaçlarını radar gibi kullanmak zorundadır. Yirmi dakika süren hazırlıktan sonra, gerçek anlamıyla bir av başlar. Dolomedes, arka ayaklarıyla kıyıya adamakilli tutunmak için gerekli

özeni göstererek, bedeninin bir kısmını suya daldırır.

Suyun içine tamamen gizlenerek, hareketsiz olarak kurbanının üzerine atlamaya hazır durumda bekler. Bu arada geçen bütün böcekler kolay avdır; fakat bunlar ancak bir aperatif olabilir. Eğer fotoğraftaki gibi, gözüpek bir balık oldukça büyük boyuna rağmen, örümceğin ayaklarına yaklaşırsa, yırtıcı Dolomedes bir saniye bile tereddüt etmez. Hemen büyük bir hızla suya dalar, ayakları ve zehir çengelleriyle avını yakalar. Çengelleri üzerindeki zehir bezlerini açıp öldürücü dozda zehirini enjekte ederek avını hareketsiz hale getirir. Örümcekler rahatça su altında 5 ila 10 dakika bekleyebilirler. Örümceklerin vücutlarını saran tüylerin altında, başka bir ortamda birkaç dakika nefes almalarına olanak veren ince bir hava tabakası vardır. Bu yaratılış avantajı örümceklerin avlarını yakalamaları için büyük ölçüde yeterli olduğu gibi, içinde dıştan gelen bir tehlike anında suya dalmaya da olanak verir.

Şimdi iş, hareketsiz kalan balığı kıyıya çıkarmaya kalıyor. Avcı ile av arasındaki boy ilişkisi göz önüne alındığında bu, oldukça yoğun bir çalışmadır. Dolomedes, bu iş için bir yandan çekerek, bir yandan fırlatarak şaşılacak bir güç sarf ederken, özellikle avını sıkı tutması gerekir. Aksi halde balık tekrar suya düşebilir. Dakikalarca güç harcadıktan sonra sıra ziyafet sofrasına oturmaya gelmiştir. Av, yararlanmaya hazır bir durumda sert toprak üzerine konur. Dolomedes, ölü balığın vücuduna sindirime hazırlayıcı enzimler içeren salyasını akıtır ve bu sayede sulu bir bulamaç haline dönüşen avını büyük bir iştahla emer.

Sciences et Avenir'den çev. : Hülya ELİTOK

Bu yazı ile ilgili resimleri renkli olarak arka kapağımızda sunuyoruz.